$S_1G_1I_1$

2010

COMMERCE AND ACCOUNTANCY - II (Optional)

200045

वाणिज्य व लेखाशास्त्र - II (वैकल्पिक)

Standard : Degree
स्तर : पदवी

Total Marks : 200
एकूण गुण : 200

Nature : Conventional
स्वरूप : पारंपारिक

Duration : 3 Hours
कालावधी : 3 तास

Note :
सूचना :

Answers must be written either in ***English*** *or in* ***Marathi.***
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.

(ii) *Question* ***No. 1*** *is* ***Compulsory.*** *Of the remaining questions, attempt* ***any four*** *selecting one question from* ***each section.***
प्रश्न क्रमांक 1 ***अनिवार्य आहे.*** *उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.*

(iii) *Figures to the* ***RIGHT*** *indicate marks of the respective question.*
उजवीकडील *अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.*

(iv) *Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.*
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.

(v) *Credit will be given for orderly, concise and effective writing.*
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.

(vi) *Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.*
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वत: किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.

(vii) *For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.*
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थींकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.

(viii) *In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.*
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

1. Answer **any four** of the following :
खालील **कोणत्याही चार** प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) "The important for Manager to identify the underlying factors in Organisational Effectiveness" comment on various underlying factor in Organisational Effectiveness. **10**

''संघटनात्मक परिणामकारकतेत (Organisational Effectiveness) मुलभूत घटक ओळखणे व्यवस्थापकाकरीता महत्वाचे आहे''. संघटनात्मक परिणामकारकतेत येणाऱ्या विविध मुलभूत घटकावर (Underlying Factor) टिपणी करा.

(b) Explain the factors responsible for growth of business combination. **10**

व्यवसायिक संयोगाच्या (Business combination) वाढीस जबाबदार असणारे घटक स्पष्ट करा.

(c) What are the export assistance and incentives provided to the exporters by Government of India for export promotion. **10**

निर्यात वृद्धीकरीता भारत सरकार कडून निर्यातदारांना कोणत्या सवलती आणि प्रेरणा (assistance and incentives) दिल्या जातात ते सांगा.

(d) What is Human Resources Planning? Explain in brief the steps in planning of selection process for managerial manpower. **10**

मानवी संसाधन नियोजन (Human Resources Planning) म्हणजे काय ? व्यवस्थापकीय कर्मचाऱ्याकरीता निवड प्रक्रियेच्या नियोजनातील टप्पे थोडक्यात स्पष्ट करा.

(e) Explain the present system at statutory and voluntary levels for prevention and settlement of industrial disputes and for industrial pace in India. **10**

भारतात औद्योगिक विवाद प्रतिबंधीत करणे व त्याचे निवारण करणे आणि उद्योग गतीमान करणे यासाठी कायदेशीर (Statutory) आणि स्वयंस्फूर्त (Voluntary) अशा प्रचलीत पद्धती (Present System) स्पष्ट करा.

SECTION - A
विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :
खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Distinguish between Line Organisation and Functional Organisation. **10**

रेषात्मक संघटन (Line Organisation) आणि कार्यात्मक संघटन (Functional Organisation) यातील फरक स्पष्ट करा.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

(b) Explain the Pillars of Classical Organisation Theory. 10

सनातनवादी संघटन सिद्धांताचे (Classical Organisation Theory) आधार (Pillars) स्पष्ट करा.

(c) Write a note on Leadership Theories. 10

नेतृत्त्वांचे सिद्धांत यावर टीप लिहा.

(d) What is Total Quality Management (TQM)? Explain the features of Total Quality Management. 10

समग्र गुणवत्ता व्यवस्थापन (Total Quality Management) म्हणजे काय ? समग्र गुणवत्ता व्यवस्थापनाची वैशिष्टये स्पष्ट करा.

3. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) What is Committee Organisation? Explain the demerits of Committee Organisation. 10

समिती संघटन म्हणजे काय ? समिती संघटनचे दोष स्पष्ट करा.

(b) Give a detailed account on Neo-classical system. 10

नव-सनातनवादी सिद्धांत (Neo-Classical System) सविस्तर स्पष्ट करा.

(c) What are the styles of conflict management, which are useful for resolve conflict in Organisation. 10

संघटनेतील संघर्ष (Conflict in Organisation) निवारण्याच्या दृष्टीने संघर्ष व्यवस्थापनाच्या (Conflict Management) पद्धती कोणत्या आहेत त्या स्पष्ट करा.

(d) Explain the characteristics of Quality Circle. 10

गुणवत्ता मंडळाची (Quality Circle) वैशिष्टये स्पष्ट करा.

SECTION - B
विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Explain the features of Joint Stock Company. 10

संयुक्त प्रमंडळाची (Joint Stock Company) वैशिष्टये स्पष्ट करा.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

SECTION - D
विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :
खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Explain the types of training prevalent in Industries. **15**
उद्योगात प्रचलीत असणारे प्रशिक्षणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

(b) Define the term Brain Drain and explain the causes of Brain Drain. **10**
बुद्धी वहन (Brain Drain) संसेची व्याख्या द्या आणि बुद्धी वहनाची कारणे स्पष्ट करा.

(c) Define Collective Bargaining and explain the procedure of Collective Bargaining in Industries. **15**
सामुहिक वाटाघाटीची (Collective Bargaining) व्याख्या द्या आणि सामुहिक वाटाघाटीची उद्योगातील कार्यपद्धती (Procedure) स्पष्ट करा.

9. Answer the following sub-questions :
खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

www.mpscmaterial.com

(a) Why Performance Appraisal is required ? Explain the techniques of performance appraisal for staff. **15**
कार्य मुल्यमापनाची (Performance Appraisal) आवश्यकता का आहे ? कर्मचाऱ्यासाठी असणारी कार्य मुल्यमापनाची तंत्रे (techniques) स्पष्ट करा.

(b) Explain the impact of Libralisation, Privatisation and Globalisation on Trade Union Movement in India. **10**
उदारीकरण, (Liberalisation) खाजगीकरण (Privatisation) आणी जागतिकीकरण (Globalisation) यांचा भारतातील कामगार चळवळीवर असणारा प्रभाव स्पष्ट करा.

(c) Explain the social security measures for maintaining Cordial Industrial Relation in India. **15**
भारतात औद्योगिक संबंध सामंजस्यपूर्ण ठेवण्यासाठी सामाजिक सुरक्षित तेच्या कोणकोणत्या उपाययोजना आहेत त्या स्पष्ट करा.

- o 0 o -

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

(b) "Contract is an Agreement enforceable by law". Comment and Enumerate the essentials of valid contract. **10**

"कायदयानें अमलात आणावयाचा ठराव (Agreement) म्हणजे करार (Contract) होय." टीपणी करा आणी वैध कराराच्या (valid contract) आवश्यक बाबी सांगा.

(c) What is meant by discharge from liability of Negotiable Instrument? What are the various modes of discharge of parties from liability in relation to Negotiable Instrument. **10**

चलनक्षम दस्तऐवजाच्या (Negotiable Instrument) दायित्वापासून मुक्त म्हणजे काय? चलनक्षम दस्तऐवजाच्या दायित्वापासून मुक्त होण्याचे विविध मार्ग कोणते ते सांगा.

(d) Explain the provisions for shops and commercial Establishment under Bombay shops and Establishment Act 1948. **10**

मुंबई दुकाने आणि आस्थापना कायदा 1948 अंतर्गत दुकाने आणि व्यापारी आस्थापनें यासाठी असणाऱ्या तरतूदी स्पष्ट करा.

5. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Explain the contribution of Joint Sector Organisation in the development of country. **10**

देशाच्या विकासातील संयुक्त क्षेत्र संघटनेचे (Joint Sector Organisation) योगदान स्पष्ट करा.

(b) When does an Agreement to sell become a sale? Distinguish between a sale and an Agreement to sell. **10**

विक्रीच्या ठरावाचे (Agreement) विक्रीत केंव्हा रुपांतर होते? विक्री (a sale) आणि विक्रीचा ठराव (a Agreement to sell) यातील फरक स्पष्ट करा.

(c) What is the composition of National Commission? Explain in brief the procedure, to be followed by National Commission for the disposal of any complaint under Consumer Protection Act 1986. **10**

राष्ट्रीय आयोगाची रचना (गठण) (Composition) कशी असते? ग्राहक संरक्षण कायदा 1986 नुसार आयोगासमोर आलेल्या कोणत्याही तक्रारीचे निवारण करण्यासाठी राष्ट्रीय आयोग अनुसरत असलेली कार्यपद्धती थोडक्यात स्पष्ट करा.

(d) What are the important provisions under Foreign Exchange Management Act. 2000 (FEMA 2000) ? **10**

विदेशी विनिमय व्यवस्थापन कायदा 2000 (FEMA 2000) अंतर्गत महत्त्वाच्या तरतूदी कोणत्या आहेत?

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Define Marketing Mix. Discuss the interrelationship of 4 P's in the Marketing Mix. **10**

विपणन मिश्रची (Marketing Mix) व्याख्या द्या. विपणन मिश्रमधलि चार पीच्या (4 P's) परस्पर संबंधांची चर्चा करा.

(b) Explain the channels of distribution for consumer goods and Industrial goods. **15**

ग्राहक वस्तु (consumer goods) आणि औद्योगिक वस्तु (Industrial goods) या करीता असणाऱ्या वितरण साखळ्या (channels of distribution) स्पष्ट करा.

(c) What is Product Planning? Why product planning is required in overseas market ? **15**

उत्पादन नियोजन म्हणजे काय ? विदेशी बाजारपेठेत उत्पादन नियोजनाची आवश्यकता का भासते ते सांगा.

www.mpscmaterial.com

7. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Explain the different base of Market Segmentation. **10**

बाजारपेठ विभागीकरणाचे (Market Segmentation) विविध आधार स्पष्ट करा.

(b) "Television is most powerful and popular media with comparision to Radio media for Advertising". Explain the statement in the light of differences between two medias. **15**

''दूरदर्शन हे आकाशवाणी माध्यमाशी तुलना करता जाहिरातीसाठी अतिशय प्रभावी आणि लोकप्रिय माध्यम आहे'' हे विधान या दोन माध्यमातील फरक दाखवून स्पष्ट करा.

(c) What is Branding? Why Branding is important in International Marketing? What types of Brand piracy are Found in International Marketing. **15**

मुद्रांकन (Branding) म्हणजे काय ? आंतरराष्ट्रीय विपणनात मुद्रांकनाची आवश्यकता का आहे ? आंतरराष्ट्रीय विपणनात कोणत्या प्रकारची मुद्रा चाचेगिरी (Brand piracy) अढळून येते ती सांगा.

P.T.O.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial